

תנ"ך

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעותיים וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק ראשון	—	(16x3)	—	48	נקודות
פרק שני	—	(16x2)	—	32	נקודות
פרק שלישי (חובה)	—	(20x1)	—	20	נקודות
סך הכול	—			100	נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם בלי פירושים, בלי תוספות ובלי תרגום.

מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.

ד. הוראות מיוחדות: (1) אל תעתיק את השאלה; כתוב את מספרה בלבד.

(2) התרכז בנושא. שים לב לכתב, לכתיב ולפיסוק.

הערה: בקטעים מן התנ"ך השם המפורש בא בצורת ה'.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טייטה" בראש כל עמוד המשמש טייטה.
כתיבת טייטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון — המנהיגות של משה ודוד (48 נקודות)

ענה על שלוש מן השאלות 1-4 (לכל שאלה — 16 נקודות).

1. קרא במדבר, י"ב.

- א ותדבר מרים ואהרן במשה על-אדות האשה הכשית אשר
 ב לקח כיאשה כשית לקח: ויאמרו הרק אך במשה דבר ה'
 ג הלא גם-בנו דבר וישמע ה': והאיש משה ענו מאד מפל'
 ד האדם אשר על-פני האדמה: ויאמר ה'
 ה פתאם אל-משה ואל-אהרן ואל-מרים צאו שלשתכם אל-
 ו אהל מועד ויצאו שלשתם: וירד ה' בעמוד ענן ויעמוד
 ז פתח האהל ויקרא אהרן ומרים ויצאו שניהם: ויאמר שמעו-
 ח נא דברי אסיהיה נביאכם ה' במראה אליו אתודע בחלום
 ט אדבר-בו: לא-כן עבדי משה בכל-ביתי נאמן הוא: פה
 י אל-פה אדבר-בו ומראה ולא בחידת ותמנת ה' יביט
 יא ומדוע לא יראתם לדבר בעבדי במשה: ויחר-אף ה' בס'
 יב וילך: והענן סר מעל האהל והנה מרים מצרעת כשלג
 יג ויפן אהרן אל-מרים והנה מצרעת: ויאמר אהרן אל-
 יד משה בי אדני אל-נא תשת עלינו חטאת אשר נואלנו ואשר
 יו חטאנו: אל-נא תהי כמת אשר בצאתו מרחם אמו ויאכל
 יז חצי בשרו: ויצעק משה אל-ה' לאמר אל נא רפא נא
 לה:
 יח ויאמר ה' אל-משה ואביה ירק ירק בפניה הלא תכלם
 יט שבעת ימים תסגר שבעת ימים מחוץ למחנה ואחר תאסף:
 כ ותסגר מרים מחוץ למחנה שבעת ימים והעם לא נסע
 כא עד האסף מרים: ואחר נסעו העם מחצרות ויחנו במדבר
 פארן:

א. קרא את דברי חז"ל שלפניך.

"אמר רבי חנניא: אין הנגעים באים אלא על לשון הרע. אמרו חכמים: תדע לך שהנגעים באים על לשון הרע, הרי שמרים הצדקת, על ידי שדיברה לשון הרע במשה אחיק, קרבו בה הנגעים. רבי יהודה אמר: [...] סימן לכל בעלי לשון הרע".

(דברים ובה, ו', ח'-ט')

(1) על פי **במדבר**, י"ב שלפניך, מה היו הדברים שדיברה מרים ונחשבים לשון הרע, ומה היה העונש שקיבלה על

דברים אלה? (4 נקודות)

(2) על פי המדרש, מהו הלקח המוסרי שאפשר ללמוד מן הסיפור על מרים והעונש? (4 נקודות)

ב. (1) קרא את פסוק 2 שלפניך.

כיצד דברי מרים ואהרן בפסוק זה יכולים לערער את המעמד של משה כמנהיג? הסבר את דבריך ובסס אותם על הכתוב. (4 נקודות)

(2) יש הטוענים כי דברי ה' בפסוקים 4-9 מטרטם לבסס את המעמד של משה כמנהיג. הבא מן הכתוב ראיה אחת לטענה זו והסבר אותה. (4 נקודות)

2. קרא דברים, ל"ד.

א וַיַּעַל מֹשֶׁה מֵעֶרְבַת מוֹאָב אֶל־הַר נֹבֹ
 ב רֹאשׁ הַפְּסָגָה אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי יְרֵחוֹ וַיִּרְאֶהוּ ה' אֶת־כָּל־הָאָרֶץ
 ג וְאֶת־הַגִּלְעָד עַד־דָּן: וְאֶת־כָּל־נַפְתָּלִי וְאֶת־אָרֶץ אַפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה
 ד וְאֶת־כָּל־אָרֶץ יְהוּדָה עַד הַיַּם הָאֲחֵרוֹן: וְאֶת־הַנֶּגֶב וְאֶת־הַפָּדָר
 ה בִּקְעַת יְרֵחוֹ עִיר הַתְּמָרִים עַד־צֶעֶר: וַיֹּאמֶר ה' אֵלָיו זֹאת
 ו הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁפָּעֵתִי לְאַבְרָהָם לַיְצָחָק וְלַיַּעֲקֹב לֵאמֹר לְזֶרְעֶךָ
 ז אֶתְנַנֶּה הָרְאִיתִיךָ בְּעֵינַיִךְ וְשָׂמָה לֹא תַעֲבֹד: וַיָּמָת שָׁם מֹשֶׁה
 ח עֶבֶד־ה' בָּאָרֶץ מוֹאָב עַל־פִּי ה': וַיִּקְבֹּר אֹתוֹ בְּגִל בָּאָרֶץ
 ט מוֹאָב מִן הַבַּיִת פְּעוֹר וְלֹא־יָדַע אִישׁ אֶת־קְבֻרָתוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה:
 י וּמֹשֶׁה בֶן־מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה בָּמָוֶתוֹ לֹא־כָהָתָה עֵינָיו וְלֹא־
 יא נָס לֶחָיִה: וַיָּבֹכּוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־מֹשֶׁה בְּעֶרְבַת מוֹאָב שְׁלֹשִׁים
 יב יוֹם וַיִּתְּמוּ יָמָיו בְּכִי אֲבֵל מֹשֶׁה: וַיְהִשֶּׁעַ בֶּן־נֹון מֵלֹא רִיחַ חֲכָמָה
 יג כִּי־סָמַךְ מֹשֶׁה אֶת־יָדָיו עָלָיו וַיִּשְׁמָעוּ אֵלָיו בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲשׂוּ
 יד כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת־מֹשֶׁה: וְלֹא־קָם נָבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל
 טו כַּמֹּשֶׁה אֲשֶׁר יָדָעוּ ה' פָּנִים אֶל־פָּנִים: לְכָל־הָאֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים
 טז אֲשֶׁר שָׁלַח ה' לַעֲשׂוֹת בָּאָרֶץ מִצְרַיִם לַפְּרָעָה וְלִכְל־עַבְדָּיו
 יז וְלִכְל־אֲרָצוֹ: וְלִכְל־הַיָּד הַחֲזָקָה וְלִכְל־הַמּוֹרָא הַגָּדוֹל אֲשֶׁר
 יח עָשָׂה מֹשֶׁה לְעֵינֵי כָל־יִשְׂרָאֵל:

א. קרא פסוקים 1-7 שלפניך ואת דברי ד' כהן־צמח שלפניך.

"בתיאור מותו של משה ניכרת התרוצצות בין שתי מגמות מנוגדות: מצד אחד מודגש הניסיון להציג את משה על גדלותו המופלגת כאדם החורג מן הנורמות האנושיות [...]. מצד אחר ניכרת המגמה להמעיט את דמותו ולהציגו על חולשתו ואנושיותו [...] ולתארו כאחד האדם".

(ד' כהן־צמח, "מות משה", עולם התנ"ך, דברים, דודוֹן־עתי, 1994, עמ' 265)

(1) בסס על הכתוב בפסוקים 1-7 שלפניך את כל אחת מן המגמות שכהן־צמח מציין בדבריו. הסבר את דבריך.

(6 נקודות)

(2) ציין סיבה אפשרית אחת למגמה "להמעיט את דמותו" של משה בפרק שלפניך. (4 נקודות)

ב. קרא פסוק 4 ופסוקים 10-12 שלפניך.

האם לדעתך יש סתירה בין הדברים שה' אומר בפסוק 4 ובין דברי השבח הנאמרים על משה בפסוקים 10-12?

הסבר את דבריך. (6 נקודות)

שים לב:
המשך הבחינה בעמוד 6

וַיֹּאמֶר
 ה' אֶל-שְׁמוּאֵל עַד-מָתִי אֶתְּהָ מִתְאַבֵּל אֶל-שָׂאוּל וְאֲנִי
 מֵאֲסִיתִיו מִמֶּלֶךְ עַל-יִשְׂרָאֵל מֵלֹא קִרְנָךְ שִׁמֶן וְלֹךְ אֲשַׁלַּחְךָ
 אֶל-יֹשֵׁי בֵית-הַלְחָמִי כִי-רָאִיתִי בְּבָנָיו לִי מֶלֶךְ: וַיֹּאמֶר
 שְׁמוּאֵל אֵיךְ אֵלֶיךָ וְשָׁמַע שָׂאוּל וַהֲרִגְנִי
 ה' עָגֹלֶת בָּקָר תִּקַּח בְּיָדְךָ וְאָמַרְתָּ לְזֹבֵחַ לַיהוָה בָּאתִי:
 וּקְרֹאת לְיֹשֵׁי בִזְבַח וְאֲנֹכִי אוֹדִיעֶךָ אֶת אֲשֶׁר-תַּעֲשֶׂה וּמִשְׁחַת
 לִי אֶת אֲשֶׁר-אָמַר אֵלֶיךָ: וַיַּעַשׂ שְׁמוּאֵל אֶת אֲשֶׁר דִּבֶּר ה'
 וַיָּבֵא בֵּית לָחֶם וַיַּחֲרִדוּ זִקְנֵי הָעִיר לִקְרֹאתוֹ וַיֹּאמֶר שָׁלֹם
 בּוֹאֵךְ: וַיֹּאמֶר שְׁלֹם לְזֹבֵחַ לַיהוָה בָּאתִי הַתְּקַדְּשׁוּ וּבֹאתֶם
 אִתִּי בִזְבַח וַיִּקְדֹּשׁ אֶת-יֹשֵׁי וְאֶת-בָּנָיו וַיִּקְרָא לָהֶם לְזֹבֵחַ:
 וַיְהִי בַבּוֹאֶם וַיֵּרָא אֶת-אֱלִיאָב וַיֹּאמֶר אֵךְ נֶגֶד ה'
 מִשִּׁיחוֹ: וַיֹּאמֶר ה' אֶל-שְׁמוּאֵל אֶל-תִּבֹּט
 אֶל-מִדְרָאוֹ וְאֶל-גִּבְהַ קְזָמְתּוֹ כִּי מֵאֲסִיתִיּוֹ כִּי לֹא אֲשֶׁר
 יֵרָאֵה הָאָדָם כִּי הָאָדָם יֵרָאֵה לְעֵינַיִם וְה' יֵרָאֵה לְלִבָּב:
 וַיִּקְרָא יֵשׁוּ אֶל-אֲבִינֶדָב וַיַּעֲבְדֵהוּ לִפְנֵי שְׁמוּאֵל וַיֹּאמֶר
 גַּם-בִּזָּה לֹא-בָחַר ה': וַיַּעֲבֹר יֵשׁוּ שָׁמָּה וַיֹּאמֶר גַּם-בִּזָּה
 לֹא-בָחַר ה': וַיַּעֲבֹר יֵשׁוּ שִׁבְעַת בָּנָיו לִפְנֵי שְׁמוּאֵל
 וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל-יֵשׁוּ לֹא-בָחַר ה' בְּאַלְהֵה: וַיֹּאמֶר
 שְׁמוּאֵל אֶל-יֵשׁוּ הִתְמוּ הַנְּעָרִים וַיֹּאמֶר עוֹד שָׂאֵר הַקְּטָן וְהִנֵּה
 רָעָה בְּצֹאֵן וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל-יֵשׁוּ שְׁלַחָה וְקַחְנוּ כִּי לֹא-נִסָּב
 עַד-בָּאוֹ פֹּה: וַיִּשְׁלַח וַיָּבִיאוּהוּ וְהוּא אֲדָמוֹנִי עַם-יִפֶּה עֵינָיו
 וטוֹב רָאִי וַיֹּאמֶר ה' קוּם מִשְׁחָהוּ כִּי-זֶה הוּא:
 וַיִּקַּח שְׁמוּאֵל אֶת-קֶרֶן הַשֶּׁמֶן וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ בְּקֶרֶב אָחָיו וַתִּצְלַח
 רוּחַ ה' אֶל-דָּוִד מֵהַיּוֹם הַהוּא וּמַעַלָּה וַיִּקַּם שְׁמוּאֵל וַיֵּלֶךְ
 הַרְמָתָה: וְרוּחַ ה' סָרָה מֵעַם שָׂאוּל וּבַעֲתָתּוֹ רוּחַ-רָעָה מֵאֵת
 ה':

(שים לב: סעיפי השאלה בעמוד הבא.)

א. קרא את דברי ש' בר־אפרת שלפניך.

"הדמות המרכזית והפעילה בסיפור היא שמואל. אולם מעשיו אינם תמיד לרוח ה'. [...] נראה שהמעידות האלה [של שמואל] נובעות מן הקרבה הנפשית של שמואל אל שאול ומדבקותו בדמות המלך המוכרת לו".

(ש' בר־אפרת, שמואל א, מקרא לישראל, עם עובד ומאגנס, 1996, עמ' 207)

הבא שתי דוגמאות מן הפרק שלפניך לדברי בר־אפרת: דוגמה אחת לקרבה הנפשית של שמואל לשאול ודוגמה אחת לדבקותו בדמות המלך המוכרת לו. הסבר כל אחת מן הדוגמאות. (6 נקודות)

ב. (1) יש הטוענים כי הבחירה למשוח דווקא את דוד למלך הייתה מפתיעה. הבא מן הסיפור שתי ראיות המבססות את הטענה הזאת, והסבר כל אחת מן הראיות. (6 נקודות)

(2) הבחירה בדוד סותרת לכאורה את הדברים שה' אומר לשמואל בפסוק 7. הסבר את הסתירה, ובסס את דבריך על הכתוב בקטע שלפניך. (4 נקודות)

4. קרא שמואל ב, ג', 12-20.

יב וַיִּשְׁלַח אֲבִנֵּר מְלָאכִים וְאֶל־דָּוִד תַּחְתּוֹ
 לֵאמֹר לְמִי־אָרֶץ לְאֹמֶד פֶּרְתָּהּ בְּרִיתְךָ אִתִּי וְהִנֵּה יָדֵי עֶמְקְ
 יג לְהִסָּב אֵלֶיךָ אֶת־כָּל־יִשְׂרָאֵל: וַיֹּאמֶר טוֹב אֲנִי אֶכְרֹת אֶתְךָ
 בְּרִית אֶךְ דָּבָר אֶחָד אֲנִכִּי שְׂאֵל מֵאֶתְךָ לְאֹמֶד לֹא־תִרְאֶה אֶת־
 פָּנַי כִּי אֶס־לִפְנֵי הַבִּיָּאֶךְ אֶת מִיכָל בֶּת־שָׂאֻל בְּבוֹאֶךָ לְרֹאוֹת
 יד אֶת־פָּנַי: וַיִּשְׁלַח דָּוִד מְלָאכִים אֶל־אִישׁ־בִּשְׁת
 בֶּן־שָׂאֻל לֵאמֹר תִּנֵּה אֶת־אִשְׁתִּי אֶת־מִיכָל אֲשֶׁר אֶרְשָׁתִּי לִי
 טו בַּמָּאָה עֶרְלוֹת פִּלְשְׁתִּים: וַיִּשְׁלַח אִישׁ בִּשְׁת וִיקַחָהּ מֵעַם אִישׁ
 טז מֵעַם פִּלְטִיָּאל בֶּן־לוֹשׁ: וַיֵּלֶךְ אֹתָהּ אִשְׁתָּה הַלּוֹךְ וּבִכָּה אַחֲרֶיהָ
 יז עַד־בַּחֲרִים וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲבִנֵּר לָךְ שׁוֹב וּשְׁב׃ וּדְבַר־אֲבִנֵּר
 הָיָה עַם־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר גַּם־תִּמּוֹל גַּם־שְׁלֹשׁ הָיִיתָם
 יח מִבְּקָשִׁים אֶת־דָּוִד לְמֶלֶךְ עָלֵיכֶם: וְעַתָּה עָשׂוּ כִּי הָאֵם אָמַר
 אֶל־דָּוִד לֵאמֹר בֵּיד דָּוִד עָבְדִּי הוֹשִׁיעַ אֶת־עַמִּי יִשְׂרָאֵל מִיַּד
 יט פִּלְשְׁתִּים וּמִיַּד כָּל־אִיְבֵיהֶם: וַיְדַבֵּר גַּם־אֲבִנֵּר בְּאָזְנוֹ בְּנִימִן
 וַיֵּלֶךְ גַּם־אֲבִנֵּר לְדַבֵּר בְּאָזְנוֹ דָּוִד בַּחֲבֵרוֹן אֶת כָּל־אֲשֶׁר־טוֹב
 כ בְּעֵינֵי יִשְׂרָאֵל וּבְעֵינֵי כָל־בֵּית בְּנִימִן: וַיָּבֹא אֲבִנֵּר אֶל־דָּוִד
 חֲבֵרוֹן וְאֵתוֹ עֲשָׂרִים אֲנָשִׁים וַיַּעַשׂ דָּוִד לְאֲבִנֵּר וּלְאֲנָשָׁיו אֲשֶׁר־
 אִתּוֹ מִשְׁתָּה:

א. קרא פסוקים 13-16 שלפניך, וגם שמואל א, כ"ה, 44.

(1) קריאת שני מקורות אלה מעוררת קושי בהבנת המעמד האישי של מיכל.

הסבר את הקושי. בסס את דבריך על הכתוב. (6 נקודות)

(2) קרא את הפירוש של רש"י שלפניך לפסוק 16.

"הלוך ובכָה" – על מצווה ההולכת ממנו, שכל אותן השנים נעץ חֶרֶב בינו לבינה במיטה ולא נכשל בה".

הסבר כיצד פירוש רש"י פותר את הקושי שצינת בתת־סעיף (1). (4 נקודות)

ב. קרא גם שמואל ב, ו', 20-23.

יש הטוענים כי היחס של דוד למיכל נבע מרצונו לבסס את מלכותו. הסבר טענה זו על פי הכתוב בקטע שלפניך

ועל פי פסוקים 20-23 בפרק ו'. (6 נקודות)

שים לב:
המשך הבחינה בעמוד 10

פרק שני — נשים במקרא (32 נקודות)

ענה על שתיים מן השאלות 5-7 (לכל שאלה — 16 נקודות).

5. קרא בראשית, ל"ד, 18-1; 25-31.

בראשית, ל"ד, 18-1

א וַתֵּצֵא דִינָה בִּתְּלָאָה אֲשֶׁר יָלְדָה לְיַעֲקֹב
 ב לְרֵאוּת בְּבָנוֹת הָאָרֶץ: וַיֵּרָא אֹתָהּ שָׁכֵם בֶּן־חַמּוֹר הַחִיטִּי נָשִׂיא
 ג הָאָרֶץ וַיִּקַּח אֹתָהּ וַיִּשְׁכַּב אִתָּהּ וַיַּעֲנֶה: וַתִּדְּבַק נַפְשׁוֹ בְּדִינָה
 ד בֶּת־יַעֲקֹב וַיֹּאחֲזֶה אֶת־הַנְּעָר וַיִּדְּבַר עַל־לֵב הַנְּעָר: וַיֹּאמֶר
 שָׁכֵם אֶל־חַמּוֹר אָבִיו לֵאמֹר קַח־לִי אֶת־הַיְלִידָה הַזֹּאת לְאִשָּׁה:
 ה וַיַּעֲקֹב שָׁמַע בִּי טִמְאָל אֶת־דִּינָה בָתּוֹ וּבָנָיו הָיוּ אֶת־מִקְנֶהוּ
 ו בִּשְׂדֵה וְהַחֲרָשׁ יַעֲקֹב עַד־בָּאָם: וַיֵּצֵא חַמּוֹר אֲבִי־שָׁכֵם
 ז אֶל־יַעֲקֹב לִדְבַר אֹתוֹ: וּבָנֵי יַעֲקֹב בָּאוּ מִן־הַשָּׂדֶה כְּשִׁמְעֵם
 ח וַיִּתְּעֲצְבוּ הָאֲנָשִׁים וַיַּחֲרֵם לָהֶם מָאֵד בִּי נְבִלָה עֲשֵׂה בְיִשְׂרָאֵל
 ט לְשָׁכֵב אֶת־בֶּת־יַעֲקֹב וְכֵן לֹא יַעֲשֶׂה: וַיִּדְּבַר חַמּוֹר אִתָּם
 י לֵאמֹר שָׁכֵם בְּנִי חֲשָׁקָה נַפְשׁוֹ בְּבָתְּכֶם תָּנוּ נָא אֹתָהּ לוֹ
 יא לְאִשָּׁה: וְהַתְּחַתְּנוּ אִתָּנוּ בְּנֵיכֶם תִּתְּנוּ־לָנוּ וְאֶת־בְּנֵיכֶם
 יב תִּקְחוּ לָכֶם: וְאִתָּנוּ תֵּשְׁבוּ וְהָאָרֶץ תִּהְיֶה לַפְּנִיכֶם שְׁבוּ וַסְּחֲרוּהָ
 יג וְהִיא חֲזוּזָה: וַיֹּאמֶר שָׁכֵם אֶל־אָבִיָּה וְאֶל־אֶחָיָה אֲמִצָּחִן
 יד בְּעֵינֵיכֶם וְאֲשֶׁר תֹּאמְרוּ אֵלַי אֲתָן: הֲרָבוּ עָלַי מָאֵד מְהֵרָה
 טו וּמִתָּן וְאִתָּנָה כֹּאשֶׁר תֹּאמְרוּ אֵלַי וְתִנּוּ־לִי אֶת־הַנְּעָר לְאִשָּׁה:
 טז וַיַּעֲנוּ בְנֵי־יַעֲקֹב אֶת־שָׁכֵם וְאֶת־חַמּוֹר אָבִיו בְּמַדְמָה וַיִּדְּבְרוּ
 יז אֲשֶׁר טִמְאָל אֶת־דִּינָה אֶחָתָם: וַיֹּאמְרוּ אֵלֵיהֶם לֹא נוֹכַל לַעֲשׂוֹת
 יח הַדָּבָר הַזֶּה לְתֵת אֶת־אֶחָתָנוּ לְאִישׁ אֲשֶׁר־לוֹ עֶרְלָה כִּי־
 טט חֲרָפָה הוּא לָנוּ: אַךְ־בְּזֹאת נֹאֹת לָכֶם אִם תִּהְיוּ כְּמִנּוּ
 כ להִמּוֹל לָכֶם כָּל־זָכָר: וְנִתְּנוּ אֶת־בְּנֵיכֶם לָכֶם וְאֶת־בְּנֵיכֶם
 כא נִקְחָ־לָנוּ וַיִּשְׁכְּנוּ אִתְּכֶם וְהִינּוּ לָעָם אֶחָד: וְאִם־לֹא תִשְׁמָעוּ
 כב אֵלֵינוּ לְהִמּוֹל וּלְקַחְנוּ אֶת־בָּתְּנוּ וְהִלְכְּנוּ: וַיִּשְׁכְּבוּ דְבָרֵיהֶם
 כג בְּעֵינֵי חַמּוֹר וּבְעֵינֵי שָׁכֵם בֶּן־חַמּוֹר:

(שים לב: קטע נוסף וסעיפי השאלה בעמוד הבא.)

כה ויהי ביום השלישי בהיותם כאבים ויקחו שני-
 בני-יעקב שמעון ולוי אחי דינה איש חרב ויבאו על-העיר
 כו בטח ויהרגו כל-זכר: ואת-חמור ואת-שכם בנו הרגו לפי-
 כז חרב ויקחו את-דינה מבית שכם ויצאו: בני יעקב באו
 כח על-החללים ויבאו העיר אשר טמאו אחותם: את-צאנם
 ואת-בקרם ואת-חמריהם ואת אשר-בעיר ואת אשר בשדה
 כט לקחו: ואת כל-חילם ואת כל-טפם ואת נשיהם שבו ויבאו
 ל ואת כל-אשר בבית: ויאמר יעקב אל-שמעון ואל-לוי
 עכרתם אתי להבאישני בישוב הארץ בפנעני ובפראי ואני
 לא מתי מספר ונאספנו עלי והפוני ונשמדתי אני וביתי: ויאמרו
 הכזנה יעשה את-אחותנו:

- א. (1) הבא שתי דוגמאות להתנהגות של שכם לאחר מעשה האונס, והסבר כל אחת מן הדוגמאות. (4 נקודות)
- (2) לדעתך, האם ההתנהגות של שכם לאחר מעשה האונס היא התנהגות ראויה? הסבר את דבריך. (4 נקודות)
- ב. קרא פסוקים 25-31 שלפניך.
- (1) יעקב כועס על שמעון ולוי בגלל מעשיהם בבני שכם, ואילו שמעון ולוי מצדיקים את מעשיהם. הסבר את הנימוק של יעקב לכעסו על מעשים אלה ואת הנימוק של שמעון ולוי להצדקת מעשיהם. (6 נקודות)
- (2) לדעתך, הנימוק של מי מהם משכנע יותר? הסבר את דבריך. (2 נקודות)

.6 קרא שופטים, ד', 17-21; שופטים, ה', 24-27.

שופטים, ד', 17-21

וְסִיסְרָא נִסְּךְ
 בְּרַגְלֵיוֹ אֶל-אֹהֶל יַעֲלֵ אִשֶּׁת חֶבֶר הַקִּינִי בִּי שְׁלוֹם בֵּין יִבִּין
 יח מֶלֶךְ-חֲצוֹר וּבֵין בֵּית חֶבֶר הַקִּינִי: וַתֵּצֵא יַעֲלֵ לִקְרֹאת סִיסְרָא
 וַתֹּאמֶר אֵלָיו סוּרָה אֲדֹנִי סוּרָה אֵלַי אֶל-תִּירָא וַיִּסַּר אֵלֶיהָ
 יט הָאֹהֶל וַתִּכְסְּהוּ בִשְׂמִיכָה: וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ הַשְׁקִינִי-נָא מַעַט-
 מִיָּם כִּי צָמְתִּי וַתַּפְתָּח אֶת-נְאוֹד הַחֶלֶב וַתִּשְׁקֶהוּ וַתִּכְסְּהוּ:
 כ וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ עַמֵּד פָּתַח הָאֹהֶל וְהִיא אִס-אִישׁ יָבֹא וְשֹׁאֵלְךָ
 כא וַאֲמַרְתְּ הִישְׁפִּיחַ אִישׁ וַאֲמַרְתְּ אֵין: וַתִּקַּח יַעֲלֵ אִשֶּׁת-חֶבֶר
 אֶת-יֶתֶד הָאֹהֶל וַתִּשֶּׂם אֶת-הַמִּקְבֵּת בַּיָּדָה וַתָּבוֹא אֵלָיו
 בְּלֹאט וַתַּתְּקֵעַ אֶת-הַיֶּתֶד בְּרַקְתּוֹ וַתַּצְנַח בָּאָרֶץ וְהוּא-
 נֶרְדָּם וַיַּעַף וַיָּמָת:

שופטים, ה', 24-27

כד תַּבְדֹּךְ מִנְּשִׁים
 יַעֲלֵ אִשֶּׁת חֶבֶר הַקִּינִי מִנְּשִׁים
 כה בָּאֹהֶל תַּבְדֹּךְ: מִיָּם שָׁאֵל חֶלֶב
 כו נִתְּנָה בַסֶּפֶל אֲדִירִים הַקְרִיבָה חֲמָאָה: יָדָה
 לִיתֶד תִּשְׁלַחנָה וַיִּמְיֶנָה לְהַלְמוֹת
 עֲמָלִים וְהַלְמָה סִיסְרָא מִחֻקָּה רֹאשׁוֹ וּמִחֻצָּה
 כז וַחֲלָפָה רָקְתָּ: בֵּין רַגְלֵיהָ כָּרַע נָפֹל
 שָׁכַב בֵּין רַגְלֵיהָ כָּרַע נָפֹל
 כָּרַע שָׁם נָפֹל שְׂדוֹד:

א. קרא את הקטע שלפניך מתוך המאמר "מה אירע באוהלה של יעל".

"בעולם הפולקלור הבין-לאומי מוכרת תופעה של ביעור רכיבים מיניים מסיפורים שמשלבים בהקשר ספרותי-חברתי שאינו הולם את אזכורם. [...] וכבר ראינו [...] כיצד הולכת המסורת ומזדככת, ובין השאר מסולקים מתוכה גם יסודות שעניינם בתחום היחסים שבינו לבינה".

(י' זקוביץ' וא' שנאן, "מה אירע באוהלה של יעל", לא כך כתוב בתנ"ך, ידיעות אחרונות, 2004, עמ' 223)

(1) הבא ראיה אחת מפרק ד' וראיה אחרת מפרק ה', התומכות בדברי זקוביץ' ושנאן על רכיבים מיניים בסיפור על יעל וסיסרא.

הסבר כל אחת מן הראיות (היעזר במשלי, ט', 13-18). (6 נקודות)

(2) הבא דוגמה אחת מפרק ד' ל"תופעה של ביעור רכיבים מיניים" בסיפור. (3 נקודות)

ב. מהו היחס שדבורה מפגינה כלפי יעל בשירתה, ומהי הדילמה הערכית שיחס זה יכול לעורר? (7 נקודות)

ב ויהי איש אחד מצרעה ממשפחת הדני
 ג וישמו מנוח ואשתו עקרה ולא ילדה: וירא מלאך ה' אל-
 ד האשה ויאמר אליה הנהנא את-עקרה ולא ילדת והרית
 ה וילדת בן: ועתה השמרי נא ואל-תשתי יין ושכר ואל-
 ו תאכלי כל-טמא: כי הנך הרה וילדת בן ומורה לא-יעלה
 ז על-ראשו כי-נזיר אלהים יהיה הנער מן-הבטן והוא יחל
 ח להושיע את-ישראל מיד פלשתים: ותבא האשה ותאמר
 ט לאישה לאמה איש האלהים בא אלי ומראהו כמראה מלאך
 י האלהים נורא מאד ולא שאלתיהו אי-מזה הוא ואת-שמו
 יא לא-הגיד לי: ויאמר לי הנך הרה וילדת בן ועתה אל-תשתי
 יב יין ושכר ואל-תאכלי כל-טמא כי-נזיר אלהים יהיה הנער
 יג מן-הבטן עד-יום מותו:

יד ויעתר מנוח אל-ה' ויאמר בי אדוני איש האלהים אשר
 טו שלחת יבוא-נא עוד אלינו ויוורנו מה-נעשה לנער היולד:
 יז וישמע האלהים בקול מנוח ויבא מלאך האלהים עוד אל-
 יח האשה והיא יושבת בשדה ומנוח אישה אין עמה: ותמהר
 יט האשה ותרץ ותגד לאישה ותאמר אליו הנה נראה אלי
 כ האיש אשר-בא ביום אלי: ויקם וילך מנוח אחרי אשתו
 כא ויבא אל-ה' ויאמר לו האתה האיש אשר-דברת אל-
 כב האשה ויאמר אני: ויאמר מנוח עתה יבא דבריך מה-יהיה
 כג משפט-הנער ומעשהו: ויאמר מלאך ה' אל-מנוח מכל
 כד אשר-אמרתי אל-האשה תשמר: מכל אשר-יצא מגפן היין
 כה לא תאכל ויין ושכר אל-תשת וכל-טמא אל-תאכל כל
 כו אשר-צויתיה תשמר: ויאמר מנוח אל-מלאך ה' נעצרה-
 כז נא אותך ונעשה לפניך גדי עזים: ויאמר מלאך ה' אל-
 כח מנוח אם-תעצני לא-אכל בלחמך ואם-תעשה עלי ל'ה
 כט תעלנה בי לא-ידע מנוח כי-מלאך ה' הוא: ויאמר מנוח
 ל' אל-מלאך ה' מי שמך כי-יבא דבריך וכבדנוך: ויאמר
 ל'א לו מלאך ה' למה זה תשאל לשמי והוא-פלאי: ויקח מנוח
 ל'ב את-גדי העזים ואת-המנחה ויעל על-הצור ל'ה ומפלא
 ל'ג לעשות ומנוח ואשתו ראים: ויהי בעלות הלהב מעל המזבח
 ל'ד השמימה ויעל מלאך ה' בלהב המזבח ומנוח ואשתו
 ל'ה ראים ויפלו על-פניהם ארצה:

כא וְלֹא־יִסָּף עוֹד מִלֶּאֱךָ הִי
לְהִרְאֶה אֶל־מְנוּחַ וְאֶל־אִשְׁתּוֹ אִזְּעַ מְנוּחַ כִּי־מִלֶּאֱךָ הִי
כב הוּא: וַיֹּאמֶר מְנוּחַ אֶל־אִשְׁתּוֹ מוֹת נָמוּת כִּי אֱלֹהִים רְאִינוּ:
כג וַתֹּאמֶר לוֹ אִשְׁתּוֹ לוֹ חֲפִץ הִי לְהַמִּיתָנוּ לֹא־לִקַּח מִיָּדֵנוּ
עֹלָה וּמִנְחָה וְלֹא הִרְאָנוּ אֶת־כָּל־אֱלֹהִים וְכָעִתְּ לֹא הִשְׁמִיעֵנוּ
כד כָּזָאת: וַתֵּלֶד הָאִשָּׁה בֶּן וַתִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ שְׁמִשׁוֹן וַיִּגְדַּל הַנַּעַר
וַיְבָרְכֵהוּ הִי:

א. קרא את דברי י' אמית שלפניך.

"הביטוי 'וילך מנוח אחרי אשתו' מצביע על מעמדה המרכזי של האישה בסיפור זה".

(י' אמית, "לא החסידה הביאה את שמשון לעולם", 929 — תנ"ך ביחד, שופטים י"ג, <https://www.929.org.il>)

הבא מן הפסוקים שלפניך שלוש ראיות התומכות בדברי אמית שלפניך, והסבר כל אחת מן הראיות. (12 נקודות)

ב. קרא פסוקים 10-11 שלפניך.

מה אפשר ללמוד מן הפעלים שבפסוקים אלה על ההבדל בין היחס של מנוח למלאך ובין היחס של אשת מנוח למלאך?

היעזר גם בפסוק 6. (4 נקודות)

פרק שלישי — עוצמה והנהגה (20 נקודות)

ענה על שאלה 8 (חובה). (20 נקודות)

8. קרא שמואל א, י"ט, 8-18.

ח ותוסף המלחמה
 להיות ויצא דוד וילחם בפלשתים ויך בהם מכה גדולה וינסו
 ט מפניו: ותהי רוח ה' ורעה אל-שאול והוא בביתו יושב
 י וחניתו בידו ודוד מנגן ביד: ויבקש שאול להכות בחנית בדוד
 ובקיר ויפטר מפני שאול ויך את-החנית בקיר ודוד נס וימלט
 יא בלילה הוא: וישלח שאול מלאכים אל-בית
 דוד לשמוע ולהמיתו בבקר ותגד לדוד מיכל אשתו לאמר
 יב אם-אינך ממלט את-נפשך הלילה מחר אתה מומת: ותגד
 יג מיכל את-דוד בעד החלון וילך ויברח וימלט: ותקח מיכל
 את-התרפים ותשם אל-המטה ואת כביר העזים שמה
 יד מראשתיו ותכס בבגד: וישלח שאול מלאכים
 טו לקחת את-דוד ותאמר חלה הוא: וישלח
 שאול את-המלאכים לראות את-דוד לאמר העלו אתו
 טז במטה אלי להמתו: ויבאו המלאכים והנה התרפים אל-
 יז המטה וכביר העזים מראשתיו: ויאמר שאול
 אל-מיכל למה ככה רמיתני ותשלחי את-איבי וימלט
 ותאמר מיכל אל-שאול הוא-אמר אלי שלחני למה אמתך:
 יח ודוד ברח וימלט ויבא אל-שמואל הרמיה ויגדלו את כל-
 אשר עשה-לו שאול וילך הוא ושמואל וישבו בנזית:

בנזית

א. קרא גם שמואל א, י"ח, 28-30.

על פי הפסוקים בפרק י"ח, הסבר את ההתנהגות הקיצונית של שאול כלפי דוד ואת היחס של שאול למיכל המתוארים

בקטע משמואל א, י"ט שלפניך. (10 נקודות)

ב. (1) הצג את הניגוד הנרמז בין הדמות של שאול ובין הדמות של דוד על פי פסוק 9 ועל פי פסוק 18. (5 נקודות)

(2) על פי המסופר בקטע שלפניך, מהי הדילמה המוסרית של מיכל? האם ההכרעה שלה בדילמה הזאת נכונה בעיניך?

הסבר את דבריך. (5 נקודות)

בהצלחה!